

Apie kultūros vertybes, prioritetus ir naujus iššūkius: Dainų šventė

Rita Repšienė

Paskelbus UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją 2003 m. ir jai įsigaliojus 2006 m., kaip nematerialioji kultūros vertybė apsaugoti buvo prisikirta ir Dainų švenčių tradicija ir simbolika Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje. Protestantiškų šalių kultūrų įkvėpta Dainų švenčių tradicija tapo neatsiejama baltiškųjų kraštų tapatybės realija. Dabarties vertinamą paveldo įvairovę, istoriją ir modernią kūrybą skleidžiančiomis pastangomis, perduodama iš kartos į kartą, ji išsaugojo pozityvių, betarpiškų, vienijančių ir telkiančių išgyvenimų galimybę. Deklaruodama nacionalinį savitumą ir kūrybingumo liudijimus Dainų ir šokių šventė Baltijos šalyse atspindi ir patriotinius pakilimus, ir istorines pervartas, ir ideologinį prisitaikėliškumą, ir kultūrinius iššūkius. Kokia bendra trijų Baltijos valstybių nacionalinio kultūros prioriteto – Dainų ir šokių švenčių realybė? Programa, dalyviai, plėtojamos tradicijos, kūrybinė, ideologinė, meninė vertė, santykiai su žiniasklaida, inovacijų vaidmuo, televizijos transliacijos ir internetinė sklaida – tai tik nedidelė dalis su švente susijusių aktualijų, kurias svarbu aptarti, vertinti ir reflektuoti.

Pagrindiniai žodžiai: Dainų šventė, prioritetai, kultūra, paveldas, tradicijos, ritualas

Kultūrinė modernizacija yra neišvengiamas procesas, nors pasireiškia ne visada vienu metu visuose trijuose lygmenyse: modernizuojančio – antimodernistinio skilimo proceso viduje; archajinės restauracinės programos gelmėje (kur tikriausiai buvo generuojami ne vien Europos „vidiniai demonai“); išorinėje erdvėje postmodernios rekonfiguracijos priklauso nuo eksperimentatorių sumanumo.

Vytautas Kavolis

– Ar tu žengi į priekį visad atsigręžęs? Ar tai, ką tu matai, visad yra užpakaly? Ar tavo kelionė visad vyksta tik praetyje?

– Tu keliauji, kad vėlei išgyventumei savo praetį?

– Tu keliauji, norėdamas surasti savo ateitį?

– Kitur – tai negatyvumo veidrodis. Keliauninkas ten atpažįsta savąjį truputį, atrasdamas tą gausą, kurios jis niekad neturėjo ir neturės.

Italo Calvino

Kultūrų sąveikų, tapatybių devalvacijos, tautų kraustymosi ir maišymosi, visuotinių transformacijų ir begalinės kaitos laikais tradicijos, kaip ritualai ir šventenybės, saugomos kaip mentalinė konstanta, tęstinumo įkūnijimas ar modernybės darinys.

<http://www.madeinvilnius.com/lt/sventes/dainu-sventes-atidarymo-koncertas-pakvies-i-dainos-namus/i/>, 2014 m. liepos 2 d. Dainų šventės organizatorių nuotr.

Tradicijos vertinamos vis labiau ir labiau, nors ir būtų datuojamos vos vienu šimtu metų. Protestantiškų šalių kultūrų įkvėptos Dainų ir šokių šventės tapo neatsiejama tapatybės realija. Perduodamos iš kartos į kartą, jos sukelia pozityvių, betarpiškų, vienijančių ir prasmingų išgyvenimų galimybę. Deklaruodama nacionalinį savitumą ir kūrybinį potencialą Dainų ir šokių šventė Baltijos šalyse atspindi ir patriotinį pakilimą, ir istorines pervartas, ir ideologinį prisitaikėliškumą, ir kultūrinę brandą, ir iššūkių sąlygiškumą.

Prieš metus vyko jubiliejinė devyniasdešimtoji Dainų šventė, kuri užliejo Kauną ir Vilnių tūkstančių dalyvių dainomis, šokiais, menais ir amatais, visi buvo kviečiami pajusti dainuojančios ir šokančios tautos vienybę. „Vienas įspūdingiausių ir reikšmingiausių kultūros renginių“, – sakė kultūros ministras Šarūnas Birutis Dainų šventės išvakarėse surengtoje spaudos konferencijoje¹. Vilniaus miestas buvo „išskirtinai pasipuošęs“, – taip vertino organizatoriai², tautiniais raštais buvo išmarginti pagrindiniai sostinės simboliai – Mindaugo tiltas, Katedros varpinė, Rotušės kolona. Šventinę nuotaiką kūrė ir Bernardinų sodo centrinis fontanas, kas valandą grojęs dainas iš Dainų šventės repertuaro: Juozo Gudavičiaus „Kur giria žaliuoja“, Nijolės Sinkevičiūtės „Jau saulelė“, Valdo Stanaičio „Linksmuosius dūdorius“, Jūratės Baltramiejūnaitės „Žemaičių galiopą“ ir kanklių muzikos improvizaciją smagios polkos tema. Daugiau kaip 37 tūkstančiai dalyvių suvažiavo į Vilnių iš visos Lietuvos ir bene keturiolikos pasaulio šalių. Šventės programoje buvo net dvylika renginių, ir kaip plačiai pabrėžiama, „išaugo ir žanrų įvairovė“³. Šventė prasidėjo liepos 2 d. atidarymo koncertu „Dainos

¹ Prieiga per internetą: http://www.lrkmlt/popup2.php?ru=lyfyXnZo10&tmpl_name=m_article_print_view&article_id=4781 [žiūrėta 2014 11 12]

² Ten pat.

³ Ten pat.

Atidarymo koncertas Katedros aikštėje. Dainų šventės organizatorių nuotr.

namai“ Katedros aikštėje, varpinę papuošus trimate projekcija – Dainų šventę simbolizuojančiu Dainos medžiu.

Koncerto emblema buvo tapęs virtualus paukštis, kuris, sklęsdamas dideliame ekrane, lydėjo visą koncertą ir kvietė pažinti Lietuvos regionų simbolius, dainos savitumą ir grožį. „Norime, kad kuo daugiau žmonių visa širdimi pajustų šventę, joje dalyvautų, todėl atidarymo vakarą kviesime dainuoti visus. Repertuarą sudarėme iš populiarių ir žinomų dainų, be to, padės ir titrai ekranuose. Tikime, kad dainą užtrauks ne tik scenoje esantys, bet ir visi susirinkę Katedros aikštėje“, – kalbėjo renginio režisierius Valentinas Masalskis⁴.

Lietuvos dainų šventė laikoma svarbiausiu šalies kultūros įvykiu, jungiančiu visas kartas ir visus žmones, stiprinančiu šalies tapatybę ir garsinančiu jos vardą pasaulyje⁵. Šiomet pakiliai skambėjo tautinės dainos, buvo pristatytos šokių, ansamblių, pučiamųjų orkestrų, kanklių muzikos ir teatro programos, amatai, paroda ir mugė.

Oficiali vizija, programa, dalyvių gausa ir naujos ideologinės retorinės vizijos, siekiančios įtikinti tuos, kurie galėtų abejoti: „Nenuginčijama tradicija tapusios Lietuvos dainų šventės išaukština žmogaus kūrybinę saviraišką, tautinės kultūros gyvybingumą, tėvynės meilę ir solidarumą. Jos suburia skirtingas kartas, padeda ugdyti etines vertybes. Per daugelį metų susiformavo vertingiausi žanrų raiškos ypatumai, estetiniai meninių programų kriterijai, emocinis šventės dalyvių ir žiūrovų bendrumas. Lietuvos Dainų šventė yra nacionalinis visuotinio pobūdžio kultūros reiškinyis ir nuolatinis kryptingas kūrybos procesas, savo dvasia prilygstantis senosioms Graikijos olimpinėms žaidynėms“⁶. Kokia šventės realybės dilema? Kaip mūsų dainų šventė

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.diena.lt/naujienos/vilnius/menas-ir-pramogos/dainu-svente-sostine-papuos-tautiniais-rastais-ir-netylanciomis-dainomis-637192> [žiūrėta 2014 07 02]

⁵ Prieiga per internetą: <http://www.dainusvente.lt/lt/dainu-svente-cia-mano-namai-sutelke-tuks-tancius-lietuviu-is-viso-pasaulio/> [žiūrėta 2014 11 12]

⁶ Prieiga per internetą: <http://www.dainusvente.lt/lt/apie-dainu-svente/istorija/> [žiūrėta 2015 09 18]

ir mes atrodome bendrame baltiškame kontekste? Ar kurdami šventę mes tampame tradicijų puoselėtojai ar įkaitais, ar gebame tradicijai suteikti aktualumą, jausti ir gyventi šventę, kuri niekada nesibaigtų?

Nematerialusis paveldas

Paskelbus UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją 2003 m. ir jai įsigaliojus 2006 m., buvo pradėta rengti nauja nematerialiojo paveldo samprata – kaip plėtojamų istorinių tradicijų kuriant ir ugdant konkrečių bendruomenių kultūrinį tapatumą, pagrįstą kūrybingumu, meistriškumu ir profesionalumu: 2003 m. į ją kaip nematerialioji kultūros vertybė buvo įtraukta Dainų švenčių tradicija ir simbolika Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje. Žodinio ir nematerialaus paveldo šedevrų sąrašas 2008 m. buvo pavadintas UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo sąrašu.

Trys Baltijos šalys – Estija, Latvija ir Lietuva, trys tautos, tradicijos, paveldas ir vertybės, trys Dainų ir šokių švenčių istorijos vienija ir skiria savitumu, prioritetais ir pasirinkimais, sklaida ir ateities aspiracijomis.

Dainų švenčių tradicija kilo XIX a. viduryje daugelyje Europos šalių, romantizmo epochoje, nacionalinėse išsivadavimo kovose, formuojantis naujoms valstybėms ir skleidžiantis nacionalinėms kultūroms, mokslo draugijoms ir mėgėjų sambūriams. Šveicarų chorinio judėjimo pradininkas ir dainų švenčių iniciatorius Hansas Georgas Nāgeli skelbė: „Dainavimas turi dangiškais spinduliais kasdienį gyvenimą apšviesti, įprasminti džiaugsmingus ir tragiškus mūsų šeimų, visuomenės ir visos šalies išgyvenimus, dainos sparnais į širdį nešti meilę Dievui, Gamtai, Tėvynei ir Humanizmui“ (Gudelis 2014, p. 16).

Pirmosios dainų šventės užuomazgos Latvijoje žinomos kaip Baltijos vokiečių organizuota dainų diena Diklyje, Valmieros apylinkėse, 1864 m., tai paskatino surengti ir pirmąją dainų šventę Rygoje 1873 m., kurioje dalyvavo per 1003 dainininkų ir 30 orkestrų.

Estijoje pirmoji nacionalinė dainų šventė įvyko 1869 m. Tartu. Pirmajame festivalyje dalyvavo 46 vyrų chorai ir 5 pučiamųjų orkestrai, daugiau kaip 878 dainininkai ir muzikantai. Bendra dainų ir šokių šokio festivalių istorija pradeda 1934 m., kai buvo suorganizuotas pirmasis Estijos žaidynių šokių ir gimnastikos festivalis, kuriam pasirodė ir 1500 liaudies šokėjų.

Pripažinimas, <http://www.dainusvente.lkc.lt/index.php?1436782544>

Pirmoji Dainų diena Lietuvoje buvo surengta 1924 m. Kaune, po devyniasdešimt metų, 2014 m. aštuonioliktoji Dainų šventė, į didžiulius šventinius renginius Vilniuje suburianti įvairių sričių mėgėjų meno kolektyvus ir profesionalaus meno atstovus iš Lietuvos ir kitų pasaulio šalių, daugiau kaip 40 tūkstančių dalyvių.

Nacionalinės kultūros, liaudies tradicijų puoselėjimas, dainos ir šventės – tai tautiškumo manifestacija, skatinanti savitumo raišką, paveldo ir inovacijų dermę, stiprinanti bendrumo ir vienybės jausmą, telkianti visuomenę, tautinei tapatybei suteikianti kultūrinę formą.

Siekiant plėtoti Dainų ir šokių švenčių tradiciją trijose Baltijos šalyse, teikti deramą apsaugą ir paramą, kuriama bendrų kultūros politikos, mokslinių tyrimų, viešų diskusijų erdvė. Buvo surengtos bendros regioninės konferencijos: 2005 m. Taline – „Dainų ir šokių šventės: idealai ir tikrovė“, 2006 m. Vilniuje – „Kultūros tradicijos Estijos, Latvijos ir Lietuvos jaunimo meninio ugdymo sistemoje“ ir 2007 m. Rygoje – „Dainų ir šokių švenčių tradicijos Baltijos valstybėse tęstinumas“, jų metu priimtos rezoliucijos, kurių dauguma ir liko nacionalinėmis optimistinėmis perspektyvomis, stokojant akivaizdaus, viešo ir konkretaus vizijų įgyvendinimo.

2013 m. spalio 24–26 d. Taline (Estija), Kumu meno muziejuje, buvo surengta tarptautinė konferencija „Dainų ir šokių šventės laiko tėkmėje“, kurioje dalyvavo Estijos, Latvijos ir Lietuvos kultūros ministerijų, nacionalinių UNESCO komisijų, liaudies kultūros centrų atstovai, chorinės muzikos, liaudies šokių, pučiamųjų muzikos, folkloro specialistai. Konferencija buvo skirta Baltijos valstybių dainų ir šokių švenčių UNESCO paskelbimo žmonijos nematerialaus kultūros paveldo šedevru 10-mečiui. Jos metu prof. Marju Lauristin pristatė estų sociologinį tyrimą „Mano dainų ir šokių šventė“, pasak dalyvavusiųjų, „kuris buvo savotiška šios konferencijos ašis“. Tyrimas atskleidė stiprų dainų ir šokių švenčių tradicijos Estijoje įsišaknijimą ir svarbą nacionalinei tapatybei, „tačiau tuo pat metu neįrodė, kad šios tradicijos ilgaamžiškumui negresia jokios grėsmės“⁷. Nors daugumai estų dainų švenčių tradicija labai reikšminga, 85 proc. respondentų ją stebėjo per televiziją, jiems tai buvo šeimos šventė ir tam tikra buvimo kartu forma. Didžiajai daliai apklaustųjų (iš 1008 tyrimo dalyvių) 84 proc. – tai tapatybės, nacionalinių jausmų išraiška ir ne pramoga. Kalbant apie šventės renginių pasirinkimą, 80 proc. respondentų svarbiausia dalis – eitynės, 70 proc. – ugnies uždegimas ir atidarymo daina, 67 proc. – tradicinė finalinė daina, 50 proc. – nacionaliniai kostiumai ir tik 4 proc. – baigiamasis šokis. Aptardami šį tyrimą visų trijų valstybių atstovai pabrėžė būtinybę atlikti lyginamąjį trijų šalių tyrimą, prieš tai apibrėžiant bendrus tyrimo kriterijus. Taip pat buvo pristatytas ir dokumentinis filmas „To Breathe as One“ (rež. James Tusty ir Maureen Castle Tusty, JAV, 2013), pasakojantis apie JAV jaunimo choro iš Kalifornijos Rytų įlankos patirtį Estijos

⁷ Taline (Estija) įvyko tarptautinė konferencija „Dainų ir šokių šventės laiko tėkmėje“. Prieiga per internetą: <http://unesco.lt/news/archives/1662> [žiūrėta 2014 09 05]

dainų ir šokių šventėje. Užsienio valstybių chorai, išmokę Latvijos dainų šventės repertuarą, taip pat yra dalyvavę.

Įnovatyvią socialinės komunikacijos koncepciją pateikė 2013 m. Latvijos Dainų ir šokių šventės komunikacijos kūrybinis vadovas Gatis Murnieks. Vienas iš sumanymų – garsinis-vizualinis šventės logotipas, „kurį kiekvienas norintis galėjo savitai atkurti, pats atlikdamas dainą prieš kompiuterio ekraną. Tuo pagrindu buvo sukurta 48 tūkstančiai logotipų variacijų, siekiant įtraukti visus regionus ir bendruomenes. Sukurta tokia rėmimo schema, kai verslininkai buvo įtraukiami į pasirengimo ir viešinimo procesą ne tik kaip rėmėjai, bet taip pat kaip tradicijos skleidėjai“⁸. Plačiai buvo vykdoma komunikacija, pasitelkus visus įmanomus socialinių tinklų kanalus ir pasirinkus „aidą“ kaip socialinės komunikacijos metaforą, siekiant kuo platesnio dalyvavimo ir kuo didesnio „socialinio kapitalo“.

„To Breathe as One“ (rež. James Tusty ir Maureen Castle Tusty, JAV, 2013, <http://www.tobreatheasone.com>)

Išskirtiniu pavadintame literatūros istoriko Reino Veidemanno pranešime „Estijos Dainų ir šokių šventė kaip bažnyčia, kuri vienija tautą“ buvo pabrėžiamos sakralumo, nacionalumo, laisvės sąvokos, Dainų ir šokių šventė saviraiška buvo prilyginta magijai ir ritualams, taip pat akcentuotas visa apimantis lygybės, vienybės ir bendrybės pojūtis, pvz., „kai dainininkai dainuoja ir ploja patys sau“⁹. Šventė taip pat gali turėti religines konotacijas, kai svarbiausia yra atsidavimas ir pasiaukojimas, dirigento lazdelė po atviru dangum primena šamano apeigas. Kita vertus, tradicija – tai išlaidymas to, kas sukurta anksčiau, bet taip pat ir adaptacija, prisitaikymas prie naujų sąlygų ir jaunimo polinkių, suteikiant šventei laiką atitinkantį pobūdį.

* * *

Apskritai su Naujaisiais laikais Baltijos šalyse sietina tradicija, atsiradusi pasaulietinių – *profanus* judėjimų – mėgėjų chorų iniciatyva, tapo oficialiai ir visuotinai pripažįstama tapatumo šventenybės dalimi. „Žmogus patiria šventenybę todėl, kad tai *pasireiškia*, atsiskleidžia kaip kažkas visiškai skirtinga negu pasaulietiškas. Norėdami parodyti, kaip pasireiškia, siūlome *hierofanijos* terminą, kuris yra patogus, juoba neturi jokios papildomos reikšmės; jis reiškia tik tai, kas slypi jo etimologijoje, t. y. kad *kažkas šventa pasireiškia mums*“ (Eliade 1997, p. 8–9). Bendrumo, rituališkumo, kaip apeigos ir aukojimo, kaip hierofanijos, buvimas šventės metu sakralia virstančioje erdvėje demonstruoja ir tautinės saviraiškos esatį, ir politinį pasirinkimą būti kartu

⁸ Ten pat.

⁹ Ten pat.

su tauta, ir egzistencinį sąlygotumą. Iš nacionalinių muzikinių – dainų ir šokių šventės tradicijų išsirutuliojo Dainų šventės samprata grindžiama ritualinio kanono vaizdiniu: tradicija kuriama, perduodama ir saugoma, veikiama pokyčių ir modernizuojama, puoselėjama ir tęsiama. Neatsitiktinai Dainų švenčių organizatoriai Latvijoje, siekdami plėtoti ir palaikyti šią unikalią modernaus tautinio tapatumo formą, inicijavo teikimą UNESCO tarybai 2002 m.

Šiandien Dainų ir šokių švenčių tradicija Latvijoje vertinama ne tik kaip kultūros paveldo paradas. Kultūros ministrės Dacės Melbārdės nuomone, svarbiausia – turinys, kurį mes suteikiame šiai šventei, mokydamiesi iš protėvių gyvenimo išminties ir pasakodami savo – kilmės istoriją. Atsiradusi kaip bendro dainavimo tradicija šventė išaugo į politinio apsisprendimo, arba tautinio prisikėlimo, judėjimą, siekiant atgauti nepriklausomybę. Pasaulio istorijoje šis judėjimas žinomas kaip „dainuojanti revoliucija Baltijos šalyse“¹⁰. Studijoje *Dainos galia* [*The Power of Song: Nonviolent National Culture in the Baltic Singing Revolution*], kurią 2014 m. išleido Vašingtono universiteto leidykla, latvių kilmės amerikiečių profesorius Guntis Smidchens atskleidė aktualų Baltijos šalių pasipriešinimo judėjimo pobūdį. „Be dainų nebūtų buvę tų tūkstančių be ginklo pasipriešinusių žmonių, o be jų nebūtų buvusios nepriklausomybės“, – teigė jis pokalbyje apie šiuolaikines vertybes (Schmidchens 2012, p. 150). Naujausi estų tyrimai siūlo pažvelgti į Dainų ir šokių šventę kaip į politinės mobilizacijos ritualą. Pasitelkdami amerikiečių mokslininko Patricko Huttono knygos *History as an Art of Memory* (1993) įžvalgą, kad kiekvienas įvykis yra „atminties akimirka“, kuri praeities vaizdus konstruoja selektyviu būdu, jie teigia, kad dainų šventės kiekvieną kartą yra kuriamos tarsi iš naujo, kad atitiktų dabartinius poreikius. Per Estijos valstybingumo istoriją šiuos poreikius formavo visų pirma politinės institucijos, nepriklausomybės metais festivaliai buvo tarnavo kitokiems tikslams nei imperijos ar Sovietų Rusijos laikais. Taigi, sąvoka „tautos dainavimas sau pačiai“, populiarī Estijos istorijos vadovėliuose, teisinga tik iš dalies. Nors festivalio pokyčių laikui bėgant nėra daug, jos politinė reikšmė kinta neįtikėtiniu greičiu (...) (Brüggemann and Kasekamp 2014, p. 259–276).

Nauja, aktuali studija *Choral Societies and Nationalism in Europe* [Chorų bendruomenės ir nacionalizmas Europoje], kurią parengė Amsterdamo universiteto mokslininkė Krisztina Lajosi ir Archyvų ir dokumentų centro Flandrijos nacionalizmui tirti (ADVN) Andreas Stynen, pasirodė 2015 m. Brill leidykloje kaip serijos *National Cultivation of Culture* devintoji knyga. Sutelktas nemažas autorių kolektyvas iš dvylikos valstybių – Vokietijos, Prancūzijos, Norvegijos, Škotijos, Velso, Anglijos, Danijos, Belgijos, Katalonijos, Čekijos, Vengrijos, Serbijos, Bulgarijos, Baskų ir Balkanų šalių apžvelgė XIX amžiuje susiformavusios chorų tradicijos ir nacionalizmo sąsajas. Kaip

¹⁰ Address by Minister D. Melbārde at the conference “Cultural and Creative Crossovers”, Riga, 11 March 2015, Latvian National Library. Prieiga per internetą: www.km.gov.lv/lv/doc/.../Runa_CULT_LV_080315opening_ENG.pdf [žiūrėta 2015 02 12]

teigiama sudarytojų, tai novatoriškas tyrinėjimas, kuriame įvertinamas dainuojančių bendruomenių vaidmuo XIX a. tautos kūrimo procesuose. Plačios aprėpties leidinyje ir nacionaliniu, ir tarptautiniu požiūriu atskleidžiamos organizuotų dainavimo bendruomenių reikšmės, galia, savitumas ir nacionalinės mobilizacijos fenomenas įvairiose Europos šalyse. Knyga vertinama kaip svarus indėlis į nacionalizmo studijas ir socialinės istorijos tyrimus, taip pat muzikos, kaip chorinės raiškos, svarbą XIX amžiuje. Nuo Norvegijos iki baskų šalies, nuo Velso iki Bulgarijos buvo tiriamos ir lyginamos būdų choro draugijos įtakos ir atspindžiai tautinės savimonės raidoje skirtingomis politinėmis ir socialinėmis aplinkybėmis.

Kokia iš tiesų bendra trijų Baltijos valstybių nacionalinio kultūros prioriteto – Dainų ir šokių švenčių dabartis? Programa, dalyviai, plėtojamos tradicijos, kūrybinė, politinė, meninė vertė, santykiai su žiniasklaida, inovacijų vaidmuo, televizijos transliacijos ir internetinė sklaida – tai tik nedidelė dalis su švente susijusių aktualijų.

Dainų šventės realybė

Didžiuojamės, kad Dainų ir šokių šventėse Vilniuje dalyvauja apie 37 tūkstančių dainininkų, šokėjų, šiomet ir aktorių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kitų pasaulio kraštų. Tačiau palyginkime – Latvijoje, kur tautinių grupių santykis gerokai sudėtingesnis negu Lietuvoje (2011 m. duomenimis, lietuviai sudaro 84,1 proc. šalies gyventojų, latviai – tik 62,1 proc.), Dainų šventės 2013 m. dalyvių taip pat buvo daugiau kaip 40 tūkstančių. Skaičiai dar iškalbingesni, kai atsižvelgiama į gyventojų skaičių Baltijos šalyse: 2014 m. duomenimis, Lietuvoje gyveno 2,94 milijono, Latvijoje – 1,99 milijono, Estijoje – 1,32 milijono (iš jų 69,1 proc. estų tautybės) žmonių. Tačiau estai, kurių yra mažiausiai, surengė gausiausią dainų šventę – dalyvavo daugiau kaip 42 tūkstančiai atlikėjų¹¹. Sociologinis tyrimas, 2013 m. atliktas Tartu universiteto profesorės Marju Lauristin ir medijų tyrėjo Peeterio Vihalemmo, parodė, kad Dainų šventę palaiko apie 96 proc. estų, tai patvirtino du trečdaliai iš 1301 respondento – tipinis apklaustasis estiškai kalbantis gyventojas, amžiaus grupė nuo 15 iki 74 metų¹². Taigi nors bendras dalyvių skaičius visose trijose šalyse panašus, bet, atsižvelgiant į gyventojų skaičių ir nacionalines tautines grupes, lietuviai užima paskutinę trečiąją vietą. Kas tai lemia? Blogėjanti demografinė situacija? Didelė emigracija? Bet argi su tuo susiduria tik Lietuva? Gal vis dėlto priežastis kita – muzikinio lavinimo spragos? Kaip parengti vaikus, kad jie būtų ne tik geri atlikėjai, bet ir būsimi, ir esami aktyvūs dainų švenčių dalyviai? Viena aišku – jeigu sprendimo nebus ieškoma, ši nematerialioji kultūros

¹¹ Prieiga per internetą: <http://blog.ut.ee/the-song-festival-is-sacred-for-estonians/#sthash.yHnGbKIT.dpu> [žiūrėta 2014-09-04]

¹² Prieiga per internetą: <http://2014.laulupidu.ee/wp-content/uploads/2014/01/Laulupeo-uuringu-aruanne-oktoober-2013.pdf> [žiūrėta 2014 09 04]

vertybė taps liūdna idealų susidūrimo su tikrove auka, istorinės kultūrinio tapatumo tradicijos upelis išseks, netekęs jį nuolatos atgaivinančių šaltinių.

Neatsitiktinai Lietuvos muzikai, Kaune 2014 m. lapkričio 13 d. susirinę į konferenciją, skirtą dainų šventėms aptarti, nerimavo, kad dainų šventėms kyla grėsmė: „Šiandien mišrių vaikų chorų beveik nėra, mokyklose vaikai nebedainuoja. Jeigu vaikai nedainuos, tai Lietuva taip pat nedainuos. Ir mes tuojau atsidursime ant išnykimo ribos. Todėl, kad išnyks liaudies daina, kuri mus visą laiką vienijo, nes joje yra ne tik melodija, ne tik harmonija, joje pulsuoja tautos dvasia“, – kalbėjo dirigentas Petras Bingelis, ragindamas kreiptis į Švietimo ir mokslo ministeriją, kad vaikų muzikiniam ugdymui būtų skiriamas reikiamas dėmesys, kol dar ne vėlu¹³.

Kita vertus, pastarosios dainų šventės išsiskyrė puikia ir intriguojamai deklaratyvia retorika. Lietuvių šūkis „Čia – mano namai“ imponuoja prasmingumu. Estai pasirinko laiko vaizdinį: „Paliesk laiką. Ir laikas palies tave.“ Latvijos dainų šventės šūkis „Gaisma ligo, Latvia“, nors sunkiai išverčiamas į kitas kalbas, lietuviškai skambėtų gana poetiškai: „Šviesa švenčia, Latvija.“ Be abejonės, šūkia, deklara-

cijos, patosas – neatskiriama švenčių dalis, bet retorinė pompastika neturėtų užgožti situacijos *de facto* vertinimo, buvimo kartu iš idėjos, supratimo ir pagarbos – tai svarbu siekti bendromis pastangomis.

Trijų Dainų švenčių programas sieja nemažai bendrumų, tačiau visuotinai pripažįstama, kad savitumu, originalumu Latvija nukonkuruoja kitas dvi Baltijos šalis. Estija suteikė Dainų šventei neįtikėtiną pilietiškumo demonstraciją: dalyvavimas šventėje – neatsiejamas tautinės tapatybės deklavimas. „Tad nors mes ne blogesni už latvius ir estus, jų nepasivysime, duok Dieve, prilygti. Todėl mums būtina mokytis iš latvių ir estų, būtina važiuoti į jų Dainų šventes, į Ligo šventes ir žiūrėti“, – kalbėjo Arvydas Juozaitis diskusijoje Vilniaus rotušėje, pristatant Dainų šventės 90-mečiui skirtą leidinį (*Tradicija, telkianti tautą* 2014, p. 36), išties svarbu stebėti, mokytis ir ieškoti bendrų Dainų švenčių modeliavimo galimybių. Gal išsiskirdami renginių, dienų, sumanymų, idėjų gausa mes kuriame naują šventės industrijos formą, kuri plėsdamasi iki begalybės naikina šventės ritualumą? Ar neskirdami dėmesio refleksijai, tyrimams ir vertinimams neatsidursime kultūriname užribyje? Ar sutelkdami dėmesį į šventės išskirtinumo kūrimą neprarasime svarbiausių vertybinių orientacijų – kūrybingumo ir novatoriškumo nepaversime kultūrine eklektika?

¹³ Prieiga per internetą: <http://kultura.lrytas.lt/scena/v-miskinis-nebutu-dainu-sventes-neturetu-me-sitiek-choru.htm> [žiūrėta 2014-11-17]

Naujausi tyrimai

Tartu universiteto mokslininkų 2013 m. atliktas sociologinis Estijos dainų ir šokių švenčių tyrimas parodė, kad 49 proc. Estijos gyventojų koncertavo bent viename iš festivalių bent vieną kartą gyvenime. Netiesiogiai 91 proc. gyventojų buvo susijęs su Dainų švente – kaip žiūrovas arba kaip stebėtojas per TV, auditorijos dalis. Dainų ir šokių šventės pripažįstama kaip viena svarbiausių Estijos tapatybės apraiškų. Tyrimas taip pat parodė, kad Estijos chorinio dainavimo ir tautinių šokių tradicijos yra labai svarbios, saugant nacionalines vertybines orientacijas ir tapatybę. Tuo pačiu metu rezultatai atskleidė, kad reikia nepamiršti ir vertinti akivaizdžius pavojus, susijusius su šios tradicijos tąsa (Lauristin, Vihalemm 2013).

Lietuvos kultūros tyrimų institutas 2014 m. pradėjo vykdyti tarpdisciplininius Dainų šventės tyrimus, atliko ir pilotinį sociologinį Lietuvos dainų šventės tyrimą. Visuomenės nuomonės ir rinkų tyrimo bendrovė „Spinter tyrimai“ padarė reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą, kurios tikslas buvo išsiaiškinti gyventojų nuostatas dėl dainų šventės. Apklausos forma – standartizuotas betarpiškas interviu, naudojant parengtą klausimyną. Tyrimo metu buvo apklausti 1005 respondentai, nuo 18 iki 75 metų, visoje šalies teritorijoje, 65 taškuose, kurie reprezentuoja visus regionus. Tyrimo rezultatai pateikė nemažai įdomių dainų šventės vertinimų: net 62 proc. respondentų mano, kad tai šalies kultūrinio paveldo puoselėjimas, 42 proc. – tai auklėja jaunimą patriotizmo dvasia, 41 proc. – vienija tautą ir 31 proc. skatina kūrybiškumą. Dauguma (82 proc.) respondentų laikosi nuostatos, kad Lietuva gali didžiuotis dainų švente: 47 proc. – tikrai taip ir 35 proc. – greičiau taip. Apskritai sociologinis tyrimas parodė didžiulį gyventojų pozityvumą Dainų šventės atžvilgiu – vertinant jos svarbą ir profesionalumo lygį.

Latvijoje pradedama įgyvendinti naują tarpdisciplininio didelio kolektyvo kompleksinį Latvijos dainų šventės tyrimo projektą, kuris truks daugiau kaip trejus metus ir kurio sąmata apie 200 tūkst. eurų. Jame bus siekiama tarptautiniu mastu atlikti Latvijos tautinę tapatybę formuojančių ir palaikančių tradicijų lyginimą, atskleisti jų išsaugojimo bei tęstinumo prielaidas ir kriterijus besikeičiančioje inovatyvioje aplinkoje. Taip pat bus atliktas plačios imties tarptautinis sociologinis tyrimas. Vienas iš pagrindinių uždavinių – ištirti Dainų ir šokių šventę tradiciją kaip krašto kultūrinę, socialinę, ekonominę, technologinę bei politinę dimensiją ir apibūdinti kiekvieno matmens reikšmę, atlikti lyginamąjį nematerialaus kultūros paveldo teisinės bazės tyrimą, siūlant nematerialaus kultūros paveldo plėtros scenarijus, įtraukiant Latvijos dainų ir šokių šventės tolesnio saugojimo sprendimus, taip pat remiantis tyrimų duomenimis, plėtoti teorinius argumentus dėl įstatymo „Dėl Latvijos nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo“, kuris yra rengiamas Kultūros ministerijoje, bendradarbiaujant su Latvijos liaudies kultūros centru.

Tyrimo siekinys – sukurti prognostinį dainų šventės modelį išties nemenkas iššūkis Latvijos mokslininkams, nes tikimybių teorija, paveldas ir populiarioji kultūra nėra itin glaudžiai tarpusavyje susiję dalykai. Tačiau mėginimas koordinuoti visų trijų Baltijos šalių – Latvijos, Estijos ir Lietuvos bendras sociologines – kokybines ir kiekybines dalyvių, vadovų ir žiūrovų apklausas yra aktualus, plėtojant Dainų ir švenčių tradiciją, taip pat siekiant šiai tradicijai suteikti naujo gyvybingumo ir prasmingesnio egzistavimo.

Dainų šventės fenomenas ir naujoji komunikacija

Kaip bendruomeninis reiškiny, Dainų šventė Estijoje atspindi vis didėjančias patrauklumo tendencijas. Kiekvieną festivalį norinčiųjų dalyvauti vis gausėja, siekia naujų rekordų, paraiškos keliauja iš viso pasaulio. 2014 m. Dainų šventėje buvo užsiregistravę beveik 61 000 dalyvių.

Garsioji Estijos prezidento Toom H. Ilveso „selfie“, 2014. Šią nuotrauką *Facebooke* kaip patinkančią iškart pažymėjo 37 tūkst. lankytojų, ir ji tapo populiariausiu šventės vaizdu.

Apskritai Dainų ir šokių šventė vyksta kartą per penkerius metus, kaip nacionalinių dainų švenčių pagrindas rengiamos kasmet jaunimo dainų ir šokių šventės, nuo 2010 m. pradėtos rengti virtualios dainų šventės (*Digi-laulupidu*), siekiant ilgaamžę dainų švenčių tradiciją pateikti Estiją garsinančiu IT formatu. Tuo pačiu metu rengiamos naktinės dainų

šventės (*Õõlaulupidu*), kurios vyksta du kartus per metus: pavasarį ir rudenį. Nuo 2008 m. pradėtos ir pirmosios pasaulyje pankų dainų šventės, kurios yra tradicinės Estijos dainų šventės su daugybe chorų dainininkų ir pankroko derinys. Idėja kilo Üljarui Saaremäe, Rakvere teatro meno direktoriui 2007-ųjų vasarą ir kitais metais, 2008 m. birželio 7 d., *Punk* dainų šventė Rakverės miestelyje tapo realybe. Tuomet pankų himnas „Anarchy in the U.K.“ buvo vienintelė užsienietiška daina Estijos pankų repertuare, 2015 m. rengiamame festivalyje ši *Sex Pistols* daina taip pat buvo tarp tradicinių ir įprastų Dainų šventės dainų¹⁴. Beje, Dainų švenčių paveldą siekiama įamžinti ir tradicinėmis – Tartu, XIX a. pirmoje pusėje statytame klasikinės architektūros pastate, veikia ir Dainų švenčių muziejus, ku-

¹⁴ Prieiga per internetą: <http://www.culture.ee/event/punk-song-festival/> [žiūrėta 2014-11-17].

riame veikia net trys nuolatinės ekspozicijos, ir novatoriškomis – įdomiomis publikacijomis pasaulio spaudoje, kaip BBC reportažas apie Dainų šventę Estijoje, pavadintas „Estų pamokos Arabų pavasariui“¹⁵, ar CNN žinia „Dainų šventės daug populiareesnės negu paskutinis Michaelio Jaksono koncertas Estijoje“¹⁶ ir panašiomis intriguojančiomis formomis.

Dainų šventės vertinamos kaip unikali tradicinio bendrumo ir šiuolaikinės komunikacijos kuriama erdvė, kurioje siekiama aktyvaus visų piliečių dalyvavimo, ieškoma naujų tvarumo ir plėtros formų. Neatsitiktinai, sutelkus nemažas pajėgas ir nacionaliniu, ir Baltijos šalių, ir šiaurės regiono lygmeniu, tikimasi sukurti monitoringo sistemą, kuri padėtų plėtoti tradiciją visose trijose Baltijos šalyse. Dainų ir šokių šventės tradicijos tvarumo kriterijus ketinama taikyti vertinant ir kitų kultūros tradicijų, sudarančių nacionalinės tapatybės pagrindą, tokių kaip Joninės, Mirusiųjų šventė, dainavimo tradicijos, maisto gaminimo tradicijos ir kt., gyvybingumą, kad būtų skatinama prasminga jų plėtra.

Mūsų Dainų šventės pasižymi žanrine įvairove. Ir 2014 m. programa buvo didelė, įvairi ir siūlanti platų pasirinkimą. Remiantis „Spinter tyrimų“ duomenimis, Dainų šventė pirmiausia ir labiausiai sietina su dainavimu, domėjimasis šokių programa sumažėjęs dvigubai. Apskritai mažiausiai dėmesio sulaukė liaudies meno paroda Taikomosios dailės muziejuje, vaikų tradicinių amatų miestelis prie Valdovų rūmų ir kanklių koncertas „Skambėkite, kanklės“ Šv. Jonų bažnyčioje.

Populiariausiu renginiu išrinkta dainų diena „Čia – mūsų namai“ (43 proc.) labiau įsiminė moterims ir kaimo vietovių gyventojams. Dainų šventės atidarymo koncertas Katedros aikštėje – 46 m. ir vyresniems respondentams, mažas ir vidutinės pajamas (iki 1000 Lt) turintiems apklaustiesiems, mažesnių miestų, rajonų centrų ir kaimo vietovių gyventojams. Eitynės iš Katedros aikštės į Vingio parką – kaimo vietovių gyventojams.

¹⁵ Estonian Lessons for the Arab Spring by Damien McGuinness. In: BBC News, Tallinn, 23 August 2011. Prieiga per internetą: <http://www.bbc.com/news/world-europe-14478170> [žiūrėta 2014-11-20]

¹⁶ Song Celebration More Popular than Michael Jackson's last Concert in Estonia, by laurilevo. Posted July 6, 2009, Tallinn, Estonia. Prieiga per internetą: <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-292476> [žiūrėta 2014-11-20]

Viena vertus, renginių gausa ir įvairovė tampa išskirtiniu mūsų dainų švenčių bruožu, kita vertus, sutelkdami daugybę renginių po dainų šventės kupolu, mes išplečiame prasminių įvykių lauką iki begalybės ir galime prarasti šventės sakralumo magiją. Ritualai, kurie yra neatsiejama kiekvienos šventės dalis, neturėtų būti profanuojami, pasitelkiant tariamą įvairovės dimensiją. Šventės paslaptis turi būti saugoma ir perduodama iš kartos į kartą, atsargiai pasirenkant išrinktuosius paveldėtojus ir vertinant bandymus „reformuoti“ jos esmę.

Žiniasklaida ir virtualioji erdvė

Dainų švenčių vertinimas ir visuomenės požiūris į jas labai priklauso nuo žiniasklaidos laikysenos. Lietuvoje daugiausia triukšmo sukelta dėl bilietų į Dainų šventę, nors į svarbiausius ir populiariausius renginius jų apskritai nereikėjo. Be to, pavyzdžiui, Latvijoje bilietai į renginius pardavinėjami jau nebe pirmus metus. Kalbindami Dainų šventės organizatorius, žurnalistai ieškojo tradicinių anomalijų: „Nebūtų Dainų šventės – neturėtume Lietuvoje tiek chorų“ (Vytautas Miškinis), primygtinai ieškojo kokių nors netikėtumų – „Režisierė tryško idėjomis“: „Dainų dienos režisierė Edita Mildažytė sumanė tiek atrakcijų, kad teko pažaboti jos vaizduotę – juk publikai renginyje reikės ne tik žiūrėti, bet ir klausytis“ ar žarstė pigią beletristiką – „Tautiškai puošis visi“¹⁷.

Mums trūksta vertinamojo pobūdžio publikacijų svarbiausiomis nacionalinių prioritetų, tapatumo problemų, kultūros politikos ir Dainų šventės temomis. Kritinis vertybinis diskursas nyksta iš lietuviškos spaudos. Ir jei Lietuvos kultūros tyrimų institutas įsteigtų premiją už kultūros refleksiją ir kritiką, greičiausiai nebūtų kam jos ir duoti.

Dainų švenčių sklaida internetu Baltijos šalyse gana skirtinga. Kuklus lietuvių tinklalapis su nuorodomis į esamus (Dainų šventė 2003 ir Dainų šventė 2007¹⁸, tar-tum laikas būtų sustojęs), naujai sukurtus, pradėtus nuo 2014 m. Dainų šventės¹⁹ (at-sisakant istorijos ir praeities) ir nesamus puslapius (Lietuvių dainų šventės DVD²⁰), išsamus estiškias, nestokojantis originalumo ir humoristinio požiūrio į savo vertybes ir privalumus, latvių – išsamus, kruopštus ir imponuojantis, verčiantis susimąstyti apie kultūrinio turizmo prioritetus, pasiūlas ir sklaidą. Tokių palyginimų fone ir vėl kyla klausimas: jei negebėsime atskleisti didžiausio renginio, telkiančio mūsų tautą, privalumų pasauliui, kaipgi tas pasaulis išvelgs lietuvių nacionalinį savitumą?

¹⁷ Prieiga per internetą: <http://kultura.lrytas.lt/scena/v-miskinis-nebutu-dainu-sventes-neturetu-me-sitiek-choru.htm> [žiūrėta 2014 11 17]

¹⁸ Prieiga per internetą: <http://www.dainusvente.llkc.lt/index.php?2380393259> [žiūrėta 2015 09 03]

¹⁹ Prieiga per internetą: <http://www.dainusvente.lt/en/> [žiūrėta 2015 09 03]

²⁰ Prieiga per internetą: <http://www.dainusvente.llkc.lt/index.php?3941364216> [žiūrėta 2015 09 03]

Apskritai kokie prioritetai yra pateikiami visuomenei kviečiant į Dainų šventę? Oficialusis Latvijos portalas, kviečiantis atrasti Latviją, kaip vieną labiausiai vertų dėmesio kultūros įvykių Latvijoje, nekeliančių jokios abejonės (*undeniably*), įvardija Dainų ir šokių šventę – tai svarbiausias įvykis, sukviečiantis tūkstančius dalyvių iš visos Latvijos, taip pat tai visa savaitė Rygoje, kai miestas gyvena su latvių liaudies dainomis ir įsukamas į liaudies šokių sukuri²¹.

Pozityviai stebinantis (toks oficialaus Estijos portalo *motto*) nacionalinis tinklapis, pristatydamas Dainų ir šokių šventę, jau pirmosiose eilutėse klausia: „Ar jūs kada nors girdėjote 18 000 balsų, dainuojančių vienu metu? Ši emocinė patirtis gali būti jaučiama per Estijos dainų šventę, kuri vyksta kartą per penkerius metus Taline. Kartą per penkerius metus dešimtys tūkstančių estų surinkti Taline vasarą dalyvauti dainų ir šokių festivalyje“²². Ir kaip priešprieša šiems dviem Baltijos šalių dainų ir šokių švenčių pristatymams lietuviškas – formalus, statiškas ir neperteikiantis Dainų šventės savitumo ir nepaprastumo – oficialiame Lietuvos interneto vartų tinklalapyje anglų kalba tarp kitų UNESCO paveldo saugomų vertybių²³ atspindi bendras nacionalines nuostatas Dainų ir šokių šventės atžvilgiu.

Dalyvavimas šventėje, buvimas kartu, tradicinis dainų repertuaras, kurį žinotų kiekvienas, tautinis kostiumas privalėtų tapti nacionalinės savigarbos požymiu. Nors kaip prasitarė tiesioginiame eitynių iš Katedros aikštės į Vingio parką eteryje prof. Egidijus Aleksandravičius: „Tautinio kostiumo jo niekas neprivers apsivilkti“, ir tai liudija nacionalinių prioritetų galimybes. Dainų švenčių renginiams turėtų rūpėti bendrumo jausmo puoselėjimas, o ne atrakcijų „kūrimas“ ar vaizduotės žabojimas. Žiniasklaidai ir internetinėms prezentacijoms – plačiai ir visomis įmanomomis priemonėmis būtų privalu rodyti kompetenciją, išmanymą ir skatinti patriotinius jausmus, vienybės potyrius ir didžiavimąsi savo kultūra.

Pozityvių žinių sklaida, didžiavimasis istorija, tradicijomis, paveldu ir šventėmis yra privalomas dalykas, nes taip mes reprezentuojame save ir siunčiame žinių kitiems. Apie Dainų šventę Estijoje plačiai rašė ir užsienio spauda *The Wall Street Journal*²⁴, *The New York Times*²⁵ ir kt. *BBC radio 3* siuntė sveikinimą Latvijos dainų šventei „Hello Latvia“²⁶. Kuo galime pasigirti mes? Gal tiesiog vėl likome žiniasklaidos, televizijos, radijo ir interneto užkulisiuose?

²¹ Prieiga per internetą: <http://www.latvia.travel/en/article/song-and-dance-celebration> [žiūrėta 2015 09 03]

²² Prieiga per internetą: <http://estonia.eu/about-estonia/culture-a-science/song-and-dance-festivals.html> [žiūrėta 2015 09 03]

²³ Prieiga per internetą: https://www.lietuva.lt/en/tourism/what_to_see/unesco_heritage [žiūrėta 2015 09 03]

²⁴ Prieiga per internetą: <http://online.wsj.com/articles/singing-for-freedom-at-estonias-laulupidu-festival-1405550002> [žiūrėta 2014 09 04]

²⁵ Prieiga per internetą: http://www.nytimes.com/2014/07/11/arts/music/estonias-revolutionary-spirit-embodied-in-music.html?_r=0 [žiūrėta 2014 09 04]

²⁶ Prieiga per internetą: <http://www.bbc.co.uk/blogs/radio3/posts/Hello-Latvia-Watch-the-BBC-Singers-video-greeting> [žiūrėta 2014 09 04]

Dainų šventė ir mažasis ekranas

Remiantis „Spinter tyrimų“ duomenimis, trečdalis Lietuvos apklaustųjų (47 proc.) stebi Dainų šventės transliacijas per televiziją. Tiesioginės transliacijos, pasitelkus „tradicinį“ lietuvišką darbo stilių, atskleidė stipriąsias ir silpnąsias Dainų švenčių puoses. Be abejonės, statiškos, nuobodžios, monotoniškos tiesioginės keturių ar trijų valandų transliacijos Dainų ir šokių šventei Lietuvoje suteikė nykios praeities atspalvį.

Ir kaip rašė vienas Lietuvos kultūros tarybos narys: „Tą patį liepos vakarą įsijungęs televizorių sustingau – negalėjau patikėti, kad jie vyko taip toli į praeitį. Šių metų Dainų šventės tiesioginė transliacija iš Ansamblių vakaro tik aukšta vaizdo kokybe skyrėsi nuo kokių 1978-ųjų, brandaus brežnevizmo metų. Gal pasikeitė kostiumų detalės, gal mergelės linktelėjimas berneliui tapo koketiškesnis. Bet visas bendras tonas, patosas, choreografija – tiesiog apstulbęs žiūrėjau tą „Lietuvos“ ansamblio nepabaigiamą kartotę, tarsi amžiams sustingusius kadrus, dėl kurių tikrai nemažus pinigų klojo žiūrovai. Ką jie ten matė – suharmonizuotas liaudies tradicijas ir suvaidintą gerovę, savo jaunystę ar sovietmetį?“²⁷ Deja, praeities perversijomis dvelkė ne tik Ansamblių vakaras... Galima pasidžiaugti nebent šventinių eitynių iš Katedros aikštės į Vingio parką tiesiogine transliacija – čia atsiskleidė Dainų šventės dalyvių nuoširdumas, savitumas, originalumas, laidos vedėjų kompetencija, profesionalumas, tačiau išliekamoji tokių transliacijų vertė nedidelė, nes parengti kokybiškus, įdomius, įvairiapusius, reflektyvius reportažus reikia laiko, kompetencijos ir nemažai darbo.

„Mazochistinis regėjimo malonumas pritraukė mane patį, ir kitą vakarą jau stebėjau „modernų“ baltiškų kostiumų pristatymą su neva šiuolaikiniu šoku – jame ir keisti judesiai, ir mįslinga Antano Jasenkos muzika vėlgi nesiskyrė nuo Broniaus Kutavičiaus „Strazdo – žalio paukščio“ tonų ir trafaretinio baltų kultūros kildinimo iš mįslingų ūkų. O per visas dienas iš visų pakampių skambantis Donelaitis ėmė skambėti kaip Leninas. Nors bandymų įtraukti publiką dalyvauti, suteikti koncertui nesuvaidinto gyvumo būta, visgi šventė keletą dienų kalė į galvas neginčijamą stereotipinio mąstymo ir klišių diktatą.

Bet jau pačios tradicijos yra diktatas, tad klausimas tik apie jų kilmę. Ir visiškai netyčia vos nukrypus nuo fasadinių pasirodymų, jos išnyra visai kita kasdienos realybe, moderniai skatinama regioninės kultūros politikos“²⁸.

Tiesa, palyginę 2009 ir 2014 m. dainų švenčių transliacijų reitingus ir vėl nusivilsime – jie smuko daugiau negu perpus. TNS LT TV auditorijos tyrimo duomenimis, labiausiai (net 73 proc.) krito iškilmingų eitynių populiarumas. Kai kurie renginiai, pavyzdžiui, Pučiamųjų orkestrų koncertas, Šokių diena, Folkloro diena apskritai

²⁷ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-09-02-vaidas-jauniskis-vasaros-klystkeliai-mirtis-veisiejuose/121361> [žiūrėta 2014 09 05]

²⁸ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-09-02-vaidas-jauniskis-vasaros-klystkeliai-mirtis-veisiejuose/121361> [žiūrėta 2014 09 05]

nebuvo transliuojami tiesiogiai, nes tuo metu vyko Pasaulio futbolo čempionato rungtynės...

Dainų šventės prasmingos – kaip bendro pakilimo, įkvepiančios vienybės šaltinis. Dalyvauti, dainuoti ir šokti, giedoti himną, būti kartu „čia, mūsų namuose“ – tai ir yra Dainų šventės patrauklumo paslaptis. Kaip perteikti ją mažajame ekrane nebanaliai, neprimityviai, be sovietinio šleifo? Tai labai rimta užduotis profesionalams, kad TV žiūrovai neabejotų, ar pelnytai Lietuvos dainų švenčių tradicija ir simbolika įtraukta į UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

„Pamirštos“ realijos

Orientuojantis į Dainų švenčių tradiciją Baltijos šalyse, buvo pamiršta viena svarbi šių švenčių dalis – simbolika. Remdamiesi tradicine samprata, simboliką galėtume apibrėžti kaip ženklų ir vaizdinių visumą, kuri atskleidžia ir pagrindžia reiškinių prigimtį bei esmę, kuri išreiškiama simboliais. Kokie simboliai būdingi Dainų ir šokių šventei? Virtualus paukštis, keliaujantis per laiką ir erdvę, išmargintos kolonos ar grojantis ir šviečiantis fontanas? Be abejonės, laikas diktuoja savus prioritetus, tačiau šventės simbolika apibrėžiama kaip tradicijos nulemtas, konservatyvus, tikras ir prasmingas paveldas. Neatsitiktinai itin teigiamai buvo vertinamas Dainų šventės 90-mečio minėjimas Kaune 2014 m. birželio 28 d. kaip tradicinė, beprasmių dainų ir nevykusių šokio instaliacijų nenaudojusi, laike suvaldyta patraukli „šventė“.

UNESCO rengtoje Dainų ir šokių šventės paraiškoje buvo teigiama, kad šios šventės ir su jomis susiję procesai kuria didžiulę neįkainojamą vertę ir turi simbolinę reikšmę, formuojant ir stiprinant bendruomenes (Multinational Candidature File 2001, p. 6). Šventė ir tradicijos vertintinos kaip paveldas, kultūrinė duotybė, istorija, kita vertus, simbolinė reikšmė – tai pagrindinė Dainų ir šokių švenčių vertybė.

Iškeldami politinį – vienijantį, stiprinantį ir formuojantį šventės turinį, privalėtume plėtoti vertybinius prioritetus, atsakyti į iššūkius ir paisyti grėsmių, kurios atsiranda, suteikus šventei visa apimančio, plačiai aprėpiančio ir daugybės – su paveldu, tradicijomis ir tautiškumu susijusių veiklų įtraukimą renginio statusą, siekiant išsiskirti gausa, įvairove ir „originalumu“. Apskritai prasminiai Dainų ir šokių šventės konceptai, kaip gyvybiškai svarbus tautos kūrimo įrankis (*a vital tool in nation-building*), kaip masiškiausias ir labiausiai jungiantis bendruomeninis įvykis (*the most massive and inclusive communal event*) ir kaip kultūrinė raiška (*cultural expression*), vienijanti tris Baltijos šalis, teikia ir atskleidžia išskirtinumo pobūdį (ten pat, p. 5). Bendras istorinis repertuaras visose šalyse vertinamas taip pat kaip pastovumo (rituališkumo) garantas. Plėsdami vizualinį, idėjinį ir faktinį šventės inventorių prarandame konceptualinį grynumą ir atsidiuriame begalinės gausos, nuolatinės kaitos ir eklektikos spąstuose. Gal iš tiesų vertėtų šiai šventei, saugomai

UNESCO ir puoselėjamai Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, skirti daugiau santūrumo, kuklumo, paprastumo ir taupumo? „Padalykime tą šventės našta: iškilmingai švęskime Valstybės dieną ne kas ketverius metus, o kasmet. Vienais metais džiauikumės mėgėjų teatrais, folkloro ansambliais, liaudies meno paroda, kitais metais nepraleiskime ansamblių vakaro, kanklininkų pasirodymo, trečiais metais eikime žiūrėti šokių dienos, o ketvirtais metais susitikime svarbiausioje UNESCO globojamoje šventės dalyje – Dainų dienoje“ (Nakienė 2014, p. 67). Taip Dainų šventė netaptų našta, paskatintų vienyti, telktis ir išgyventi ritualinį bendrumą.

Estijos visuomenė suteikė Dainų šventei sakralumo statusą. „Tautos dainavimas“ nėra vien tik metafora. Tartu universiteto profesorės Marju Lauristin nuomone, Dainų šventės pagrindas – surinkti didžiąją dalį Estijos gyventojų švęsti bendrų šventų vertybių. Žinoma, kai kurie sako, kad dainų festivalio laikas baigėsi. Tačiau estų atliktas tyrimas aiškiai parodė, kad daugumai estų, ir jauniems, ir seniems, Dainų šventė yra šventė, kurioje Estijos žmonės renkasi patirti kartu esmines tautines vertybes ir jausti, kad jie priklauso Bendrijai. Dalyvavimas festivalyje yra labai svarbus kaip bendras nukrypimas nuo kasdienės rutinos į vertybes, kurios mus sieja su praeitimi. Tai artima religiniam jausmui, išgyvenimui ar patirčiai. Tyrimas taip pat parodė, kad estai turi didelį poreikį sakralumui ir tai sudaro šios tradicijos pagrindą²⁹.

Vienijanti ir telkianti šventės galia, sakralumo atsiradimas profaniškoje aplinkoje, ritualiniai išgyvenimai, kai viskas vyksta čia ir dabar, tradicija, plėtojama beveik šimtą metų ir kurianti pilietinio pasirinkimo galimybę, įpareigoja mus kurti prasmingą puoselėjimo politiką, kad išsaugotume ir skatintume, pasak Antano Maceinos, tikrąją lietuviško sielos objektyvaciją – dainą, suteiktume „savo gyvenimui būties formą“, tikėdami, kad „daina yra savotiškas pasibuvimas, buvimas kartu, kuriame turi dalyvauti visi esantieji“ (Maceina 1993, p. 145).

Ar pripažindami dvasinius prioritetus neturėtume pamiršti ir materialiosios šventės pusės? „Man liūdniausia, kad mes didžiausia šalis iš trijų valstybių, o finansavimas atvirkščiai proporcingas. Mažiausia šalis Estija duoda bent penkiskart didesnę finansavimo resursų šaltinių visiems – ir paruošiamiesiems Dainų šventės darbams, ir pačiai Dainų šventės sąmatai, ir kolektyvų gyvasties palaikymui. Latviai duoda tris kartus daugiau, o mes atsiliegame“, – spaudos konferencijoje Seime 2015 m. vasario 26 d. kalbėjo Chorvedžių sąjungos pirmininkas, choro „Ažuoliukas“ vadovas prof. Vytautas Miškinis, lygindamas Dainų švenčių finansavimą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje³⁰. Apskritai, vertinant Dainų šventę kaip pačią pigiausią priemonę patriotizmui ir pilietiškumui ugdyti, atsižvelgdami į jos svarbą ir populiarumą turėtume didinti finansavimą, paremti Dainų šventės moralinį autoritetą ir kurti šventės ateitį kartu.

²⁹ The Song Festival Is Sacred for Estonians. Posted on June 30, 2014 by Inga Külmoja. Prieiga per internetą: <http://blog.ut.ee/the-song-festival-is-sacred-for-estonians/#sthash.yHnGbKIT.dpu> [žiūrėta 2014 09 05]

³⁰ Prieiga per internetą: <http://www.15min.lt/naujiena/laisvalaikis/ivairenybes/kulturos-zmones-baiminasi-del-dainu-sventes-likimo-61-487610> [žiūrėta 2015 03 05]

* * *

2014 m. spalio 23–24 d. Taline vykusiame trišaliame Baltijos kultūros komiteto posėdyje buvo suderinta ir pasirašyta Trišalė Lietuvos, Latvijos ir Estijos kultūros ministerijų bendradarbiavimo programa 2015–2018 metams. Joje numatoma skatinti dalyvavimą ir mainus tarp šalių visose kultūros ir kūrybinių sektorių srityse, keistis informacija dėl teisėkūros iniciatyvų, kultūros politikos pokyčių, tęsti bendradarbiavimą daugiašaliuose Baltijos ir Šiaurės šalių formatuose, bendradarbiauti įgyvendinant UNESCO konvencijas ir programas, pasitelkiant trišalius ir tarptautinius formatus, naujų visoms trims šalims aktualių dokumentų įrašymas į UNESCO „Pasaulio atminties“ registrą. Programoje taip pat yra numatyta atnaujinti Dainų ir šokių švenčių tradicijos išsaugojimo ir atgaivinimo Baltijos koordinacinio komiteto sudėtį ir parengti bendradarbiavimo planą 2015–2025 metams.

Bendra Lietuvos, Latvijos ir Estijos kultūros politika, jeigu ji neliks tik „gerų keitimų protokolais“, paralelūs tyrimai, sociologinės apklausos galėtų atverti naujas kultūros plėtros perspektyvas, išsaugant ir plėtojant nacionalinius prioritetus, kolektyvinę atmintį ir kontekstus, vienijančius tris Baltijos šalis. Gyventi, nenusistačius kultūros prioritetų, yra tas pats, kaip be nuovokos klaidžioti painiais prarastos istorinės ir kultūrinės atminties labirintais. Arba puoselėti bendrus vienijančius ir telkiančius šventės, kaip sakralumo, ritualus.

* * *

2015 m. vasario 25 dieną paskelbus Kultūros politikos vystymo diena, Kultūros ministerijoje buvo siekiama aptarti kai kuriuos kultūros tradicijų išsaugojimo regionuose klausimus ir buvo tariamasi, kaip 2018 metų Dainų šventę paversti visuotiniu reiškinium. „Šiandien neeilinė diena Kultūros ministerijoje, ji skirta nuspręsti, kaip 2018 metais Lietuva, Latvija ir Estija iškilmingai švęs Nepriklausomybės šimtmetį. Šiandien nė vienam mūsų nekyla abejonių, kad Dainų šventė po trejų metų turėtų ypač garsiai suskambėti visose trijose Baltijos šalyse. Tai bus iškiliausia ir stipriausia mūsų, vieno likimo susietų tautų, šventė. Visi kartu, susikibę rankomis ir dainomis švėsime mūsų valstybių gimtadienius, todėl šiandien susitikome aptarti, ne tik kaip laikysimės dar 2005 m. Taline priimtos rezoliucijos, kuria trys Baltijos šalys įsipareigojo užtikrinti Dainų švenčių, kaip unikalios tradicijos tęstinumą, bet ir kaip 2018 metais Dainų šventę paversime visuotiniu reiškinium, parodančiu pasauliui, kad neveltui prieš 12 metų Estijos, Latvijos ir Lietuvos dainų švenčių tradicija ir simbolika įtraukta į UNESCO Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo sąrašą ir kad šis reiškinys yra pasaulyje analogų neturintis, gyvą tradiciją liudijantis, unikalus kultūros šedevras“, – kalbėjo kultūros ministras Š. Birutis. Susipažinus su Latvijos ir Estijos Dainų švenčių finansavimo modelių pavyzdžiais, apsvarsčius ir naujų finansavimo formų galimybes, buvo ieškoma kelių, kaip paskatinti privatų sektorių, mecenatus,

Kultūros politikos
vystymo diena LR kultūros
ministerijoje 2015 m.
vasario 25 d. LR KM nuotr.

visuomenines organizacijas. Pasak Š. Biručio, atskiro dėmesio šiandien turėtų sulaukti ir jaunimo dalyvavimas Dainų šventėse, nes pagal jaunosios kartos poreikius privalu ieškoti naujų meninės raiškos formų, panaudoti technologijas, reaktualizuoti tradicines vertybes³¹.

Ar susipažinus su sėkminga kaimyninių šalių patirtimi ir parengus bei įtvirtinus tinkamiausią mėgėjų meno, dainų švenčių, kitų tradicijų valstybės paramos ir plėtros strategiją, numačius būdus, kaip spręsti kultūros specialistų ir kolektyvų vadovų kvalifikacijos kėlimo, kolektyvų vadovų apmokėjimo, pasirengimo dainų šventėms proceso stiprinimo, nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus, bus pasiekta pozityvių rezultatų, parodys laikas, nes 2018 m. Dainų šventė ne už kalnų.

2015 m. gegužės 6 d. įvertinus finansinę Dainų šventės bazę ir didelę piniginių trūkumą, dėl kurio stringa šimtmetį minėšančios Lietuvos pasirengimas Dainų šventei 2018 metais, kultūros ministras Š. Birutis teikė Vyriausybei siūlymą padidinti Kultūros ministerijos asignavimus 2016–2017 m. po 1 mln. eurų, 2018 m. – 4 mln. eurų Dainų švenčių tradicijos tęstinumui užtikrinti ir Lietuvos dainų šventei surengti. Siekiant išlaikyti Dainų švenčių tradicijos tęstinumo procesą, išsaugoti kultūros tapatumą, didinti kultūros prieinamumą regionuose, įtraukti į aktyvią kultūrinę veiklą didesnę gyventojų dalį – tokie būtų šio finansavimo įgyvendinimo tikslai. Palyginti su kaimynėmis Latvija ir Estija, Lietuva smarkiai atsilieka puoselėjant Dainų švenčių tradiciją. Turėdamos mažiau gyventojų Latvija ir Estija šiandien išlaiko kur kas daugiau meno kolektyvų, skiria daugiau lėšų pasirengimo šventėms procesui ir kt. Pavyzdžiui, 2015 m. Estija skyrė pasirengimui dainų šventėms 2 579 415 eurų, 2014 m. Dainų šventėje dalyvavo 1 739 mėgėjų meno kolektyvai (42 149 dalyviai). Latvija pasirengimui dainų šventėms skyrė 1 716 462 eurų, 2013 metų Latvijos dainų ir šokių šventėje dalyvavo 1 786 mėgėjų meno kolektyvai (40 600 dalyvių). Lietuva pasirengimui dainų šventėms skyrė 545 000 eurų, 2014 m. Dainų šventėje dalyvavo 1364 mėgėjų

³¹ 2015 m. vasario 25 d. Kultūros ministerijoje tariamasi, kaip 2018 metų Dainų šventę paversti visuotiniu reiškiniu. Prieiga per internetą: <http://lrkm.lt/go.php/lit/Kulturos-ministerijoje-tariamasi-kaip-2018-metu-Dainu-svente-paversti-visuotiniu-reiskiniu>[žiūrėta 2015 03 05]

meno kolektyvai (35 888 dalyviai)³². Praėjusioje Dainų šventėje dalyvavo kas septintas lietuvis, bent kartą tapę atlikėjais Dainų šventėje buvo 15 proc. apklaustųjų, rodo reprezentatyvus Lietuvos kultūros tyrimų instituto (LKTI) tyrimas. Šis rodiklis, palyginti su bendru gyventojų įsitraukimu į kultūrinę veiklą Lietuvoje, yra gana aukštas, bet lietuviai pagal aktyvumą Dainų šventėje gerokai atsilieka nuo kaimyninių Baltijos valstybių, kur renginiuose dalyvavę nurodo apie pusę visų respondentų³³. Ir reikia tikėtis, kad įveikę atsilikimą materialiniuose dalykuose ir sutelkę bendras pajėgas mes įveiksime ir kitus „atsilikimus“, kurdami ir puoselėdami Dainų šventės tradiciją ir simboliką.

Literatūra

- Brüggemann, Karsten, and Kasekamp, Andres. 2014. 'Singing Oneself into a Nation'? Estonian Song Festivals as Rituals of Political Mobilisation. In: *Nations and Nationalism*, Vol., 20, Issue 2, April, p. 259–276.
- Eliade, Mircea. 1997. *Šventybė ir pasaulietiškasumas*. Iš prancūzų kalbos vertė Petras Račius. Vilnius: Mintis.
- Gudelis, Regimantas. 2014. Keliai, vedę į pirmąją dainų šventę. In: *Lietuvos dainų švenčių tradicija. The Tradition of Lithuanian Song Celebration*. Vilnius: Pasaulio lietuvių dainų šventės fondas, Lietuvos liaudies kultūros centras, p. 16–24.
- Lauristin, Marju, Vihalemm, Peeter. 2013. Minu laulu- ja tantsupidu: Sotsioloogilise uuringu aru- anne, Tartu: eesti laulu-ja tantsupeo sa. Prieiga per internetą: <http://2014.laulupidu.ee/wp-content/uploads/2014/01/Laulupeo-uuringu-aruanne-oktoober-2013.pdf> [žiūrėta 2014 09 05]
- Maceina, Antanas. 1993, 1994. Liaudies daina – tautos sielos išraiška (Lietuvių dainų dvasia ir pobūdis). In: *Tautosakos darbai*, 1993, t. II (IX), p. 145–149; *Tautosakos darbai*, 1994, t. III (X), p. 53–73. Prieiga per internetą: http://www.xn--altiniai-4wb.info/files/literatura/LA00/Antanas_Maceina_Liaudies_daina_-_tautos_sielos_i%C5%A1rai%C5%A1ka.LA0300A.pdf
- Maceina, Antanas. 1993, 1994. Liaudies daina – tautos sielos išraiška (Lietuvių dainų dvasia ir pobūdis). In: *Tautosakos darbai*, 1993, t. II (IX), p. 145–149; *Tautosakos darbai*, 1994, t. III (X), p. 53–73. Prieiga per internetą: http://www.xn--altiniai-4wb.info/files/literatura/LA00/Antanas_Maceina_Liaudies_daina_-_tautos_sielos_i%C5%A1rai%C5%A1ka.LA0300A.pdf
- Multinational Candidature File for the 2nd Proclamation of Masterpieces of the Oral and Intangible Heritage of Humanity “Tradition and Symbolism of the Song and Dance Celebration Process in Estonia, Latvia and Lithuania”, 2001. Prieiga per internetą: http://www.unesco.lv/files/Tradition_and_Symbolism_of_the_Song_and_Dance_Celebration_Process_in_Estonia_Latvia_and_Lithuania_e9aa0010.pdf; http://www.unesco.lt/uploads/Multinational%20Candidature%20File%20UNESCO_Tradition%20and%20Symbolism%20o.pdf [žiūrėta 2014 09 05]
- Nakienė, Austė. 2014. Dainų šventės našta. In: *Liaudies kultūra*, 2014, Nr. 4, p. 66–67.

³² Prieiga per internetą: <http://lrkm.lt/go.php/lit/Kulturos-ministras-teikia-Vyriausybei-siulyma-papildinti-asignavimus-Dainu-svente-i/1> [žiūrėta 2015 05 10]

³³ Prieiga per internetą: http://www.lrt.lt/naujienos/kultura/26/100930/kulturos_ministras_2018-uju_dainu_svente_prasys_papildomai mln_euro [žiūrėta 2015 05 10]

- Smidchens, Guntis. 2014. *The Power of Song: Nonviolent National Culture in the Baltic Singing Revolution*. Washington: University of Washington Press.
- Smidchens, Guntis. 2012. „Be dainų nebūt buvę tūkstančių be ginklo pasipriešinusių žmonių, o be jų nebūtų buvusios nepriklausomybės“, Aušros Jurgutienės interviu su Gunčiu Šmidchensu, Vašingtono universiteto Skandinavistikos departamento docentu, Baltijos šali studijų programos vadovu. In: *Muziejai, paveldas, vertybės*. Sudarė Rita Repšienė. Vilnius : Lietuvos kultūros tyrimų institutas, p. 150–157. – Lietuvos kultūros tyrimai, 2.
- Tradicija, telkianti tautą: Diskusija Vilniaus rotušėje, pristatant Dainų šventės 90-mečiui skirtą leidinį. In: *Liaudies kultūra*, 2014, Nr. 4, p. 35–42.

About Cultural Values, Priorities and New Challenges: Song Celebration

Summary

Key words: Song celebration, priorities, culture, heritage, tradition, ritual

Following the publication of the UNESCO Intangible Cultural Heritage Convention in 2003, and its entry into force in 2006, as an intangible cultural property was added Song celebration tradition and symbolism in Estonia, Latvia and Lithuania. The tradition of Song festivals inspired by protestant cultures have become an integral part of the Baltic lands identity. Created to testify the diversity of heritage, national history, making efforts to modernize cultural practice, passed on from generation to generation, it keeps the positive, immediate, uniting and mobilizing possibilities of survival. Declaring national identity and creativity the Song and Dance Celebration of the Baltic countries reflects patriotic and historical barriers, ideological conformism, and cultural maturity. What is the common reality of Song and Dance Celebration as a national cultural priority in all three Baltic States? The program, participants, developed tradition, creative, ideological and artistic value, relationship with the media, the role of innovation in television broadcasts and online communication – this is just a small part of actualities related to the celebration that require attention, evaluation and reflection.